

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРЕДЛОГА ЗА ДОДЕЛУ ПОВЕЉЕ „РАДОВАН КОШУТИЋ” ЗА 2024. ГОДИНУ ЗА ИЗУЗЕТАН НАУЧНИ И ПЕДАГОШКИ ДОПРИНОС СРПСКОЈ СЛАВИСТИЦИ

Предлажемо проф. др Дару Дамљановић, редовног професора Филозофског факултета Универзитета у Београду у пензији, за повељу „Радован Кошутић” за укупан допринос научном и педагошком раду на пољу источних словенских језика, књижевности и култура у српској средини.

У наставку предлога дајемо биографију са библиографијом кандидата, као и образложење предлога.

Др Дара Дамљановић рођена је 15.3.1947. године у Перјасици (Република Хрватска), а основну школу и класичну гимназију завршила је у Карловцу. Године 1965. уписала се на Филолошки факултет у Београду, а дипломирала је 1969. године на Катедри за славистику, Група за руски језик и књижевност. Последипломске магистарске студије уписала је на Филолошком факултету у Београду 1988. године, а после успешно положених испита, у фебруару 1992. године одбранила је магистарски рад *Исказивање реципрочности у руском и српскохрватском језику* (ментор: проф. др Предраг Пипер). Докторску дисертацију на тему *Уибеници руског језика у Србији до 1941. године* одбранила је на истом факултету 1998. године, такође под менторским руководством проф. др Предрага Пипера.

По завршетку основних студија, по препоруци Катедре за славистику, запослила се у основној школи „Свети Сава” у Београду у извођењу тада актуелне експерименталне наставе руског језика у нижим разредима основне школе, која је имала пионирски карактер у нашој средини и чије је извођење поверавано само лицима са одличном лингвистичком и методичком компетенцијом и спремношћу за увођење иновација у настави. По завршетку експерименталног програма још извесно време ради у основној школи, затим у Педагошкој академији за образовање васпитача у Београду, а касније у Првој београдској гимназији. Од 1995. ради на Филозофском факултету у звању вишег предавача, доцента (2003. године), ванредног професора (2006.) и редовног професора (2010).

Од 1998. до 2008. године др Дара Дамљановић као хонорарни наставник предавала је руски језик студентима медицинске групације факултета – Медицинског, Стоматолошког и Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију. Овај ангажман, као и рад на Филозофском факултету, омогућио јој је свестрани увид у сложену проблематику лингвистичких и лингводидак-

тичких аспеката страног језика у функцији струке, што је резултирало запаженим научним радовима и вредним дидактичким материјалима из ове области.

Од 2006. године, поред основног предмета *Руски језик*, др Дара Дамљановић предаје на Филозофском факултету и изборни студијски предмет интердисциплинарног карактера *Руска култура*, који се изводи на основним студијама. Будући да се ради о предмету који се у нашој средини није предавао ни на једном факултету изузев матичног (Филолошког), др Дамљановић је претходно, на основу увида у релевантну литературу, саставила студијски програм, извршила селекцију садржаја наставе, саставила приручник за студенте, развила приступ и методе рада.

У свом педагошком раду како у основној и средњој школи, тако и у факултетској настави др Дара Дамљановић постизала је запажене резултате. О томе сведоче бројна признања која је добила као наставник чији ученици су заузимали прва места на општинским, градским, регионалним и републичким такмичењима у знању руског језика. За креирање програма за стручно усавршавање наставника руског језика у основним и средњим школама Србије, акредитованог од стране Министарства просвете Републике Србије и одлично оцењеног од стране полазника, др Дара Дамљановић добила је 2004. године посебно признање Славистичког друштва Србије.

Др Дара Дамљановић редовно учествује у раду научних и стручних семинара и других скупова, укључујући и оне интернационалног карактера.

Др Дара Дамљановић је учествовала на бројним међународним и националним научним скуповима на којима је с успехом презентирала резултате својих истраживања. Објавила је већи број радова у часописима и зборницима међународног и националног значаја, научну монографију, два уџбеника (за студенте Филозофског факултета и Медицинског факултета) и једну научну монографију у коауторству.

У периоду од 2006. до 2010. године учествовала у пројекту Православног богословског факултета Универзитета у Београду *Српска теологија у XX веку – истраживачки проблеми и резултати* (евиденциони број 149037А), бавећи се историјатом наставе руског језика у српском духовном школству, као и у пројекту Славистичког друштва Србије *Српска славистичка баштина*, у оквиру кога је обрадила низ тема из историје српске славистике.

Ужа подручја научног интересовања др Даре Дамљановић јесу: историја славистике, лингвистичка русистика – конфронтациона анализа руског и српског језика, културологија и лингвокултурологија, теорија уџбеника и методика наставе страних језика.

Др Дара Дамљановић ангажовала се у развоју наставе и других делатности Филозофског факултета као члан Комисије за научноистраживачки рад, члан Савета Филозофског факултета у претходном сазиву и члан Коми-

сије за студентска питања. Такође је активно учествовала у раду уређивачког одбора часописа *Настава и васпитање*, где има и статус званичног рецензента за прилоге из области лингводидактике. Од стручних удружења поменућемо њену активност у Славистичком друштву Србије (аутор и реализатор програма за стручно усавршавање наставника руског језика) и Друштву за стране језике Републике Србије (састављач тестова за регионална и републичка такмичења ученика средњих школа у знању руског језика, координатор у организовању научних скупова под окриљем овог Друштва, међу којима посебно истичемо међународну научну конференцију „Језик струке: теорија и пракса”, Београд, 2008). Такође је била члан више комисија за избор у наставничка звања за ужу научну област *Руски језик* на факултетима Београдског универзитета.

Проф. др Дара Дамљановић је била покретач и главни и одговорни уредник едиције *Нови видици* на Алфа универзитету у Београду. Едиција је покренута 2014. године, а Факултет за стране језике Алфа универзитета објавио је три научне монографије у овој едицији под њеним уредништвом.

За свој рад Дара Дамљановић добила је признање Савеза за васпитање и заштиту деце и Савета Савеза пионира општине Врачар 27.12.1982. године, похвалницу Друштва за стране језике и књижевности Србије 1984. године (за истакнуте успехе њених ученика на Градском и Републичком такмичењу у знању руског језика), похвалницу Друштва за стране језике и књижевности Србије 1986. године (за истакнуте успехе њених ученика на Градском и Републичком такмичењу у знању руског језика), похвалницу Друштва за стране језике и књижевности Србије 1988. године (за истакнуте успехе њених ученика на Градском и Републичком такмичењу у знању руског језика), захвалницу Славистичког друштва Србије за значајне резултате у настави, ширењу словенских језика и повезивању култура 2004. године, Повељу почасног члана СДС за изузетан допринос педагошком и научном раду, као и популаризацији руске културе у српској средини 2018. године.

БИБЛИОГРАФИЈА ПРОФ. ДР ДАРЕ ДАМЉАНОВИЋ

Монографије и уџбеници

1. *Руски језик у Србији. Уџбеници до 1941. године*. Београд: Филозофски факултет, 2000, стр. 310.

Најзначајнији рад др Даре Дамљановић без сумње је њена монографија *Руски језик у Србији. Уџбеници до 1941. године*, објављена у издању Филозофског факултета у Београду 2000. године. Ово дело резултат је ауторки-

ног вишегодишњег истраживања историјата наставе руског језика у Србији и историјата уџбеничке литературе коришћене у њеном извођењу од увођења руског језика као наставног предмета у српске школе 1849. до 1941. године, што има изузетан значај за историју славистике, али и историју школства и педагошких идеја, не само у националним размерама. На архивској грађи (настани планови и програми, педагошка документација, извештаји школа и наставника), мемоарској и хроничарској литератури и изворној уџбеничкој литератури од првог уџбеника руског језика чији је аутор Алимпије Васиљевић из 1862. па све до 1941. (32 уџбеника и приручника – дидактичке граматике, речници, хрестоматије), ауторка прати развој свих компоненти система наставе руског језика (циљеви и задаци, садржаји, методи, организациони облици, средства), валоризујући их не само из перспективе актуелних критеријума, него и у складу са доминантном лингводидактичком парадигмом времена на које је фокусирано истраживање. Поред изузетне акрибичности и умешности у интерпретирању изворне грађе, др Дара Дамљановић показује одличну обавештеност у погледу савремених кретања у лингводидактици и посебно теорији уџбеника (општој и лингводидактичкој), због чега ово дело представља значајан допринос славистици и педагогији и методолошки узор за израду студија овакве врсте (Из рецензије К. Кончаревић).

2. *Русский язык для студентов медицинского профиля. Медицина. Стоматология. Дефектология.* Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 2005, 255 стр.

Уџбеник *Руски језик у медицинској струци. Медицина. Стоматологија. Дефектологија* објављен је у издању Завода за уџбенике и наставна средства из Београда 2005. године и представља вредан допринос високошколској методици наставе руског језика. Базиран је на когнитивно-комуникативном приступу, а оријентисан је на развијање професионално релевантних комуникативних, лингвистичких, културолошких и социolingвистичких компетенција код студената медицинске групације факултета са претходним нивоом владања руским језиком у обиму и на нивоу Б2, према Заједничком европском оквиру за живе језике. Уџбеник је веома добро структурисан на макро- и микроплану. Подељен је на два дела, од којих сваки садржи 10 тематских целина – лекција. Први део уџбеника оријентисан је превасходно на преглед граматичких структура које карактеришу научни стил у медицинским и сродним наукама, као и усвајање одређеног терминолошког и лексичког фонда, док је у другом делу основна пажња посвећена лингвистици текста (лексичка, граматичка и семантичка средства повезивања и организације реченице, делова текста и текста у целини), терминима (хијерархија термина

у терминосистему сваке поједине дисциплине), интерпретацији текста (уочавање основних и допунских информација, аргументација, исказивање властитог става), објашњавању структурних и језичких карактеристика конспекта, резимеа, рецензије, приказа, плана текста. Својом концепцијом, композицијом, адекватним дидактичким транспонованем садржаја наставе и успешим обликовањем свих структурних компоненти, овај уџбеник један је од најмодернијих у домаћој уџбеничкој продукцији, а не заостаје ни за интернационалним трендовима у овој области.

3. *Русский язык – русская культура: для студентов гуманитарного профиля*. Београд: Завод за уџбенике, 2009, 318 с.

Уџбеник др Даре Дамљановић *Руски језик – Руска култура: за студенте факултета друштвено-хуманистичких наука* структурисан је у 17 релативно аутономних, структурно, садржински и функционално уобличених целина – блокова, од којих је првих девет предвиђено за рад са студентима прве, а следећих осам за рад са студентима друге године студија. Обим блокова адекватан је расположивом фонду наставног времена (броју часова и планираном оптерећењу студената у њиховом индивидуалном раду).

Приступ на коме се базира излагање материје је когнитивно-комуникативни, а карактеристично обележје ауторкине методологије је и инсистирање на културолошкој парадигми наставе и учења, по којој се језик усваја кроз призму културе, а култура кроз призму језика, при чему се уџбеник конципира као средство трансмисије културе народа – носиоца језика и уједно медијум интеркултурног дијалога, тако да се студент поставља у позицију не само примаоца, него и даваоца информација (о себи, својој средини, култури свога народа). Такође бисмо нагласили изразиту психолошку, социјалну и професионалну актуелност свих уџбеничких материјала, њихову функционалност не само са становишта достизања циљева студијског програма, него и остваривања реалних и потенцијалних комуникативних и спознајних потреба студената. Језик са својим појавама и елементима не поставља се као самосврха – напротив, његовим посредством студенти стичу веома инспиративна знања из струке, из опште културе и руске културологије, осмишљавају свет око себе, а висок удео имају и материјали срачунати на самоспознају и саморефлексију. Ово је од изразитог значаја за успех наставе на студентском узрасту, који се карактерише оптимумом психичких функција, дубином и свестраношћу интересовања, тежњом за самодоказивањем у разним активностима, а пре свега интензивном и активном социјализацијом и професионалним усмеравањем. Мотивациони потенцијали уџбеника су такви да са сигурношћу можемо тврдити да се по његовим материјалима може

изводити висококвалитетна настава и успешно организовати самостални рад студената, који и јесте квинтесенција универзитетског образовања као организованог и вођеног самообразовања.

У целини посматрано, уџбеник др Даре Дамљановић представља веома вредно остварење чија су концепција, композиција, структура, садржаји и функционални потенцијали потпуно саображени намени и усклађени са актуелним тенденцијама у лингводидактици, лингвокултурологији, лингвистичкој русистици, високошколској дидактици и теорији уџбеника. Уџбеник у потпуности обезбеђује формирање лингвистичке, комуникативне, културолошке, преводилачке и предметне компетенције студената у обиму и на нивоу неопходном и довољном за остваривање њихове текуће академске и будуће професионалне активности на руском језику. По многим параметрима (научна вредност и практична применљивост одабраног методичког приступа, актуелност и примереност садржаја, типологија текстова и вежбања, аутентичност и репрезентативност комуникативног материјала) овај уџбеник може се сматрати методолошким узором за креирање других уџбеника и приручника за нефилолошке факултете друштвено-хуманистичког усмерења (Из рецензије К. Кончаревић).

4. Дамљановић Д., К. Кончаревић, *Настава и методика наставе руског језика у Србији у XIX и XX веку: прилози за историју*. Београд: Славистичко друштво Србије, Чигоја штампа 2010, 310 с.

Структуру монографије чине три композиционе целине (*Руски језик у школству Србије, Ствараоци и дела и Путеви русистичке лингводидактике*). У својим деловима ове књиге, који обухватају преко половине њеног укупног обима, а везани су за историјат наставе и методике наставе руског језика у Србији у XIX и првој половини XX века, Дара Дамљановић пружа реконструкцију различитих струјања и оријентација у српској методици наставе руског језика током наведеног временског периода, у њеном односу и према настави других страних језика у српским школама, као и према филолошким наукама, у првом реду у домену славистике која се развијала у сложеним и променљивим условима културне, историјске и политичке реалности тога доба. Значај обраде ове проблематике проистиче већ и из констатације да „Србији и српским земљама припада примат у увођењу наставе руског језика у европским размерама, отуда и свако лонгитудинално праћење њеног развоја – извођења и теоријско-методолошког заснивања – нужно имплицира надрастање националних оквира и сагледавање у европском и светском контексту”.

Монографија о којој је реч попуњава једну немалу празнину у историји учења и методике наставе руског језика у Србији у дужем временском периоду, баца ново светло, како на историју развоја ове наставе код нас, тако и на њене позитивне реперкусије на целокупан ток савремене русистичке лингводидактике. Тиме она умногоме употпуњава наша сазнања у сагледавању, вредновању и очувању од заборава богате педагошке и културне баштине. Ово дело је резултат темељних лонгитудиналних истраживања аутора, заснованих на анализи, синтези, дескрипцији и валоризацији наставе руског језика и широког корпуса уџбеничке и научно-стручне литературе и документационе грађе (напоменућемо да је др Дара Дамљановић своје закључке заснивала на аутентичној грађи из Архива Србије – Фонд Министарства просвете, архива Лицеја 1838–1863, архива Велике школе 1863–1905, архива Митрополије београдске 1844–1860, фонд Педагошког музеја, на богатом корпусу уџбеника и приручника – 32 наслова, на већем броју прегледаних педагошких и филолошких часописа), а његов значај састоји се у сагледавању и ревалоризацији дела и деловања педагога, слависта, лингводидактичара и других посленика који су значајно утицали на утемељивање и развој русистичке лингводидактике и уопште наставе руског језика у Србији у XIX и XX веку. Ово дело представља и веома значајан допринос не само српској русистици и славистици, него и српској националној историји школства и учења страних, у овом случају словенског језика, а истовремено и допринос историји богатих руско-српских културних и просветних веза. Резултати ових истраживања свакако ће подстаћи посебно интересовање за даља проучавања историјата наставе, заслужних личности русистичке лингводидактике и славистике у Србији и земљама српског културнојезичког подручја у европском контексту.

Чланци:

1. „Семантичко-синтаксички типови реципрочних глагола у руском и српском језику”. *Живи језици*, 34–35, 1992/1993, стр. 89–97.
2. „Грешке у настави граматике”. *Просветни преглед*, бр. 249, 1994, стр. 6–7.
3. „Исказивање реципрочности у руском језику с освртом на језик научне литературе”. Зборник: *Страни језик струке*, Београд, 1996, уредник Н. Винавер, стр. 55–59.
4. „Развој методике наставе руског језика у Србији”. *Настава и васпитање*, часопис за педагошку теорију и праксу, Београд, 2000, бр. 4, стр. 636–646.
5. „140 година уџбеника руског језика у Србији”. *Славистика*, VII, 2003, стр. 520–523.

6. „Русский язык в Сербии: Формирование методики преподавания родственных языков“. X конгресс Международной ассоциации преподавателей русского языка и литературы „Русское слово в мировой культуре“. Сб.: Методика преподавания русского языка: традиции и перспективы, Том 2, Санкт-Петербург, 2003, с. 307–312.
7. „Културолошки приступ у настави страних језика”. *Примењена лингвистика бр. 5*, Нови Сад, 2004, стр. 64–69.
8. „Место Алимпија Васиљевића у заснивању српске русистике”. *Славистика*, VIII, 2004, стр. 68–73.
9. „Лингвистичка основа савременог уџбеника страног језика струке”. *Славистика*, IX, 2005, стр. 262–268.
10. „Prilog proučavanju uđbenika stranog jezika struke: lingvodidaktički kriterijumi za izbor tekstova”. *Philologia*, br. 4, Beograd, 2006, 67–75.
11. „Обучение русской культуре студентов гуманитарного профиля”. *Инновации в исследованиях русского языка, литературы и культуры. Международная конференция (Пловдив, 31 октября – 3 ноября 2006)*, Пловдив: МАПРЯЛ – Пловдивский университет им. Паисия Хиландарского, Общество русистов Болгарии, 2006, том 2, 259–267.
12. „Образ России и русских в сербских учебниках русского языка”. Международная ассоциация преподавателей русского языка и литературы, Общество русистов Болгарии, XI конгресс МАПРЯЛ *Мир русского слова и русское слово в мире*, Сб.: Методика преподавания русского языкв (родного, неродного, иностранного), Том 6 (2), София 2007, стр. 110–115.
13. Дамљановић Д., К.Кончаревић: „Из историјата наставе руског језика у духовним школама Српске православне цркве”. Сб.: *Српска теологија у двадесетом веку: истраживачки проблеми и резултати*, књ. 2, приредно Б. Шијаковић, Београд: Православни богословски факултет, 2007, стр. 260–273. (У склопу пројекта бр. 149037А – *Српска теологија у 20. веку*).
14. „Kulturocentrizam obrazovnih paradigmi i aktualizacija nastave stranog jezika struke”. *Примењена лингвистика*, бр. 9, Београд – Нови Сад, 2008, стр. 265–272.
15. „Отварање Катедре за руски језик и литературу на Великој школи”. *Славистика*, XII, 2008, стр. 35–42.
16. „Лингводидактичко наслеђе Јеврема Илића”. Сб.: *Српска теологија у двадесетом веку: истраживачки проблеми и резултати*, књ. 3, приредно Б. Шијаковић, Београд: Православни богословски факултет, 2008, стр. 195–205. (У склопу пројекта бр. 149037А – *Српска теологија у 20. веку*).

17. „Из историји обучањених иностраних језика са учетом специјалности”. Зб.: *Језик струке: теорија и пракса*, Универзитет у Београду, 2009, стр. 43–51.
18. „Допринос Петра С. Протића русистичкој лингводидактици”. Зб.: *Српска теологија у двадесетом веку: истраживачки проблеми и резултати*, књ. 8, приредио Б. Шијаковић, Београд: Православни богословски факултет, 2010, стр. 60–69. (У склопу пројекта бр. 149037А – *Српска теологија у 20. веку*).
19. Дамљанович Д., К. Кончаревич, „Руски језик у Србији: традицији и современост”. *Руски језик у школи*, Москва, 2010, 11, стр. 72–77.
20. „Еволуција методичке категорије циља у настави страних језика са освртом на страни језик у функцији струке”. *Настава и васпитање*, Педагошко друштво Србије, Београд, 2010, 3, стр. 349–363.
21. Дамљановић Д., К. Кончаревич, „Допринос митрополита Инокентија Павловића српској русистичкој лингводидактици”. Зб.: *Српска теологија у двадесетом веку: Истраживачки проблеми и резултати*, књ. 6, приредио Б. Шијаковић, Београд: Православни богословски факултет, 2010, стр. 154–166. (У склопу пројекта бр. 149037А).
22. „О једној Белићевој рецензији”. *Зборник Матице српске за славистику*, књига 79, Нови Сад, 2011, стр. 141–147.
23. Дамљановић Д., К. Кончаревич, „Најстарији уџбеник руског језика за српске православне богословије – историјски контекст и савремена перспектива валоризације (*Учитель руског језика* Алимпија Васиљевића из 1862. и 1871)”. Зб.: *Српска теологија у двадесетом веку: Истраживачки проблеми и резултати*, књ. 9, приредио Б. Шијаковић, Београд: Православни богословски факултет 2011, 216–241. (У склопу пројекта бр. 149037А).
24. „Ставови и представе о Русији у језичкој свести студената друштвено-хуманистичких наука”. *Настава и васпитање*, Педагошко друштво Србије, Београд, 2011, 1, стр. 36–46.
25. Оливера Мишковски: 1929–2011. *Зборник Матице српске за славистику*, књига 81, Нови Сад, 2012, стр. 259–262.
26. Оливера Мишковски Ђорђевић: 1929–2011. / Дара Дамљановић, Ксенија Кончаревич. // *Славистика*, књ. 16, (2012), стр. 723–724.
27. Кончаревич К., Д. Дамљанович, „Руски језик у Србији : традицији и современост”. Сб.: *Руски језик у истраживањима српских слависта*. Сост.: П. Пипер, К. Кончаревич, Белград: Филолошки факултет Белградског универзитета, 2015, стр. 15–33.
28. Кончаревич К., Д. Дамљанович, „290 лет преподавания русского языка в Србији”. Сб.: К. Кончаревич (ред.), *Руски језик как инославјански, Современное изучение русского языка и русской культуры в инославян-*

- ском окружениш. Белград: Славистическо оество Србиш, 2016, выпуск VIII, стр. 198–207.
29. „Уцбеници и приручници руског језика Предрага Пипера”. Зб.: *Лингвистика и славистика у делу Предрага Пипера*, Нови Сад: Библиотека Матице српске, 2016, стр. 66–80.
30. „Оснивање и развој универзитетске славистике у Србији”. Зб.: *Универзитетска славистика: традициш, современно состояние, перспективы / Универзитетска славистика: традиције, савремено стање, перспективе*. Уред.: др Ксенија Кончаревић, Београд: Универзитет у Београду Филолошки факултет, 2017, стр. 41–57.
31. Дамљановић Д., К. Кончаревић, „Најстарије хрестоматије руског језика за Србе – историјски контекст и савремена перспектива валоризације (*Руска читанка* Ј. Павловића из 1873. и *Руска читанка за Велику школу* из 1879 П. Кулаковског)”. Зб.: К. Кончаревић (уред.), *Универзитетска славистика: традиције, савремено стање, перспективе. Међународни научни зборник поводом 140 година Катедре за славистику Београдског универзитета = Универзитетска славистика: традициш, современно состояние, перспективы. Международный сборник научных статей, посвященный 140-летию Кафедры славистики Белградского университета*. Београд: Универзитет у Београду Филолошки факултет, 2017, 59–70.
32. „Писма из Петрограда Радована Кошутића”. *Славистика*, XXIV/2, 2020, стр. 175–196.
33. „Научна критика у библиографији академика Предрага Пипера”. *Славистика*, XXVI/1, 2022, стр. 247–262.
34. „Руски језик у школству Србије: историјска перспектива”. Зб.: Б. Марић, Ј. Гинић, Ј. Меденица (уредници). *Руски језик у Србији и Републици Српској данас: зборник радова поводом 75 година Славистичког друштва Србије*. Београд: СДС, 2023, 15–30.

Радови из примењене методике (унапређивање наставе и професионално оспособљавање наставника); стручни радови

- Оријентациони распоред наставног градива страних језика за V разред основне школе. Прва година учења. Завод за унапређење васпитања и образовања, Београд, 1985. (Коаутор)
- Оријентациони распоред наставног градива страних језика за VI разред основне школе. Друга година учења. Завод за унапређење васпитања и образовања, Београд, 1986. (Коаутор)

3. Оријентациони распоред наставног градива страних језика за VII разред основне школе. Трећа година учења. Завод за унапређење васпитања и образовања, Београд, 1987. (Коаутор)
4. Оријентациони распоред наставног градива страних језика за VIII разред основне школе. Четврта година учења. Завод за унапређење васпитања и образовања, Београд, 1988. (Коаутор)
5. Настава руског језика: нужност и оспоравање. *Просветни преглед*, 6. 03. 2002., стр. 3.
6. Усавршавање наставника руског језика. Пројекат и програм усавршавања наставника руског језика основних и средњих школа, усвојен од стране Министарства просвете и спорта Републике Србије. Реализација: Славистичко друштво Србије, Катедра за славистику Филолошког факултета и Руски дом у Београду. Извод у: *Каталог програма стручног усавршавања запослених у образовању за школску 2003/04. год.* Београд, 2003.
7. Зимска школа за професоре руског језика (коаутор). *Славистика*, VIII, 2004, стр. 472–475.

Напоменућемо да истраживања о значајним посленицима српске славистике из њеног допарадигматског периода Алимпију Васиљевићу, Јеврему Илићу, Јакову (потоњем митрополиту Инокентију) Павловићу, Петру С. Протићу пре Даре Дамљановић није било, а да су њени радови о оснивању Катедре за руски језик на Великој школи у Београду и о Александру Белићу унели значајне новине у научно сагледавање етапе конституисања српске и јужнословенске славистике.

У целини посматрано, др Дара Дамљановић је својим научним стваралаштвом пре свега оставила неизбрисив траг у истраживањима историје српске славистике и историјата наставе и методике наставе руског језика у Срба. На том подручју она је у српској средини стручњак без премца и тренутно један од најзначајнијих у словенском ареалу. Сва историјска истраживања др Даре Дамљановић поуздано су теоријско-методолошки фундирана и поткрепљена богатом и разнородном грађом. Својим испитивањима др Дара Дамљановић успела је да аргументовано помери и ревидира и нека раније општеприхваћена становишта. Посебно је драгоцено њено опредељење да развој националне русистичке методике сагледава кроз призму тенденција у историји опште глотодидактике и педагошке мисли код нас и у свету.

Такође је др Дара Дамљановић пружила изузетан допринос методици наставе руског језика уношењем модерних тенденција везаних за културолошку парадигму наставе у курикуларну и уџбеничку теорију, као и ис-

питивањем лингвистичких и лингводидактичких аспеката руског језика у друштвено-хуманистичким наукама, у чему готово да није имала претходника.

Имајући у виду укупни допринос који је проф. др Дара Дамљановић пружила српској славистици и русистици на научном и педагошком пољу, предлажемо је за повељу Славистичког друштва Србије „Радован Кошутић” за 2024. годину.